

Petankki

Petankki tai **pétanque** [pe'täk] on Ranskasta lähtöisin oleva kuulapeli. Petankissa kaksi joukkuetta heittelee metallikuulia mahdollisimman lähelle maahan heitettyä maalipalloa.

Sisällysluettelo

Säännöt

[Pelikenttä](#)

[Kuulat](#)

[Ottelumuodot](#)

[Pelin kulku](#)

Historia

Katso myös

Lähteet

Aiheesta muualla



Petankkia Ranskassa.

Säännöt

Pelikenttä

Petankkia voidaan pelata millaisessa tahansa maastossa. Jos pelialue päätetään rajata, sen tulee olla kansallisen mestaruusluokan kilpailuissa ja kansainvälisissä kilpailuissa vähintään 4 metriä leveä ja 15 metriä pitkä. Muissa kilpailuissa kentän vähimmäismitat ovat 3×12 metriä. Kentässä voi olla reunaesteet.^[1]

Kuulat

Kansainvälisen petankkiliiton hyväksymät kuulat ovat metallisia, halkaisijaltaan 70,5–80 millimetriä, ja painoltaan 650–800 grammaa. Alle 11-vuotiaiden kilpailuissa voidaan käyttää pienempiä kuulia. Kuuliin saa tehdä kaiveruksia, mutta niitä ei saa muokata niin, että niiden ominaisuudet muuttuvat.^[1]

Ottelumuodot

Petankkiottelun sallittuja muotoja on kolme: yksittäisten pelaajien kaksinpeli (*singeli*), kaksijäsenisten joukkueiden kaksinpeli (*duppeli*) tai kolmijäsenisten joukkueiden kaksinpeli



Maalipallo on petankkikuulaa pienempi.

(trippeli). Trippelissä jokaisella pelaajalla on kaksi kuulaa, duppelissa ja singelissä kolme.^[1]

Trippelillä on hieman muita pelimuotoja keskeisempi asema. Kaikki MM-kisat käydään nykyään trippeleinä – vielä 90-luvun alussa naisten MM-kisoissa pelattiin duppelia. Kansallisissa mestaruuskisoissa taas pelataan useampia pelimuotoja ja luokkia (yleinen, naiset, juniorit, veteraanit jne.). Suomessa SM-kisojen eri osat on 90-luvulta alkaen koottu yhdeksi monipäiväiseksi tapahtumaksi, jossa samalla paikkakunnalla pelataan kaikki luokat ja pelimuodot.

Pelin kulku

Pelin aluksi toinen joukkue heittää pelialueelle maalipallon. Maalipallo on halkaisijaltaan 30 millimetriä eli pienempi kuin kuulat. Se täytyy heittää aikuisten kilpailussa 6–10 metrin päähän heittoympyrästä, josta pelaajat heittävät kuulansa.^[1]

Pelaajat heittävät heittoympyrän sisältä yksitellen kuulansa pelialueelle. Heittovuoro on aina sillä joukkueella, joka on häviöllä, eli jonka lähin kuula on maalipallosta kauempana kuin vastajoukkueen lähin kuula. Sitten kun tämä joukkue on heittänyt kaikki kuulansa, toinen joukkue saa heittää loput kuulansa.^[1]

Pisteet saa se joukkueista, jonka lähin kuula on lähimpänä maalipalloa. Se saa niin monta pistettä kuin sen kuulia on lähempänä maalipalloa kuin vastustajan lähin kuula. Jos siis esimerkiksi kuulien järjestys maalipallosta lukien on A–A–B... saa joukkue A erästä kaksi pistettä. Vain pelialueen sisälle jääneet kuulat otetaan huomioon.^[1]

Peli pelataan normaalisti 13 pisteeseen, joskus 11 pisteeseen. Pelissä voi myös olla aikarajoite.^[1]

Historia

Petankki perustuu vanhaan eurooppalaiseen kuulapeliin, ranskalaiselta nimeltään *boules*. Etelä-Ranskan Provencessa siitä kehittyi peli nimeltä *jeu provençal*. Se eroaa nykyajan petankista siinä, että kenttä on suurempi ja heittäjä ottaa kolmen askelen vauhdin.^[2]

Petankin keksi jeu provençalin pelaaja Jules Lenoir vuonna 1907 La Ciotat'n kylässä lähellä Marseillea. Hänen reumatisminsa esti häntä ottamasta vauhtiasteleita, joten hän lyhensi kenttää ja otti käyttöön seisovan heittoasennon.^[2]

Ensimmäisen petankkiturnauksen uusilla säännöillä järjestivät vuonna 1910 veljekset Ernest ja Joseph Pitiot. Sen jälkeen pelistä tuli nopeasti boulesin suosituin muunnelmä.^[2]

Nimensä uusi peli sai heittotavasta. Ensimmäisten harrastajiensa äidinkielellä oksitaanissa ilmaisu *pè tanca* tai *ped tanca* tarkoittaa samaa kuin ranskan *pieds tanqués*, siis *jalat yhdessä*. Sana *pétanque* on väännös näistä. Vielä 1910 lajin nimi oli *Jeu de PIED-TANQUÉ*.

Kansainvälinen petankkiliitto *Fédération Internationale de Pétanque et Jeu Provençal* perustettiin Marseillessa vuonna 1958. Lajin ensimmäiset maailmanmestaruuskilpailut järjestettiin vuonna 1959.^[2]



Kun kuulat on heitetty, pisteet saa se joukkue, jonka lähin kuula on maalipalloa lähimpänä.

Maailmassa on lähes 600 000 petankin lisenssipelaajaa ja heidän lisäksi harrastelijapelaajia. Petankki kuuluu esimerkiksi World Gamesin, Aasian kisojen, Välimeren kilpailujen ja Tyynenmeren kisojen lajiohjelmaan. Olympialaji se ei koskaan ole ollut.^[3]

Katso myös

- mölkky
- jeu provençal
- boule lyonnaise
- bocce
- boccia
- curling
- taistelupetankki

Lähteet

1. Petankin kansainväliset pelisäännöt (<http://www.petanque.fi/?saannot3>) Suomen Petanque-Liitto ry. Viitattu 21.4.2021.
2. History and rules of the game (<https://frankfieldpetanque.com/history-and-rules-of-the-game/>) Frankfield Pétanque Cork. Viitattu 21.4.2021.
3. Who are we ? (<https://fipjp.org/index.php/en/f-i-p-j-p/who-are-we>) F.I.P.J.P. Viitattu 21.4.2021.

Aiheesta muualla

- Suomen Petanque-liitto (<http://petanque.fi>)
- Kansainvälinen petankkiliitto (<http://fipjp.org/index.php/en/>)

Noudettu kohteesta "<https://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Petankki&oldid=19724829>"

Sivua on viimeksi muutettu 21. huhtikuuta 2021 kello 21.27.

Teksti on saatavilla Creative Commons Attribution/Share-Alike -lisenssillä; lisäehtoja voi sisältyä. Katso käyttöehdot. Wikipedia® on Wikimedia Foundationin rekisteröimä tavaramerkki. Ongelma artikkelissa?